

Bryssel 14.6.2016
COM(2016) 375 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE

Tilannekatsaus itäisen naapurialueen maiden kanssa tehtävän tulliyhteistyön edistymisestä annettuihin neuvoston päätelmiin

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. NEUVOSTON PÄÄTELMÄT ITÄISEN NAAPURIALUEEN MAIDEN KANSSA TEHTÄVÄN TULLIYHTEISTYÖN EDISTYMISESTÄ	3
3. EDISTYMISKATSAUS.....	5
3.1. TULLIYHTEISTYÖ GEORGIAN, MOLDOVAN TASAVALLAN JA UKRAINAN KANSSA.....	5
3.2. TULLIYHTEISTYÖ VALKO-VENÄJÄN KANSSA.....	7
3.3. TULLIYHTEISTYÖ VENÄJÄN KANSSA.....	7
3.4. EU:N, VENÄJÄN JA UKRAINAN KOLMENVÄLISET NEUVOTTELUT	8
3.5. EURAASIAN TALOUSUNIONI	8
3.6. TULLIYHTEISTYÖ ARMENIAN JA AZERBAIDŽANIN KANSSA.....	9
3.7. ITÄISEEN KUMPPANUUTEEN LIITTYVÄ TOIMINTA	9
4. PÄÄTELMÄT	10

1. JOHDANTO

Tämän asiakirjan tarkoituksena on arvioida saavutettua edistystä painopistealueilla, jotka Euroopan unionin neuvosto on nimennyt Brysselissä 28. tammikuuta 2014 pidetyssä talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksessa hyväksytyssä asiakirjassa ”Neuvoston päätelmät tulliyhteistyöstä itäisten naapurimaiden kanssa” (jäljempänä ’neuvoston päätelmät’).

Asiakirjassa esitetään, miten tullisuhteet ovat kehittyneet itäisten kumppaneiden ja Venäjän kanssa sen jälkeen, kun komissio esitti edellisen edistymiskertomuksen tulliyhteistyötä itäisen naapurialueen maiden kanssa koskevista neuvoston päätelmistä (Bryssel, 21.11.2013, SWD (2013) 487 final).

2. NEUVOSTON PÄÄTELMÄT ITÄISEN NAAPURIALUEEN MAIDEN KANSSA TEHTÄVÄN TULLIYHTEISTYÖN EDISTYMISESTÄ

Kolmesta painopistealueesta, jotka ovat ”turvallisten ja sujuvien kauppareittien kehittäminen”, ”riskien hallinnan ja petosten torjunnan edistäminen” ja ”investoinnit tullin nykyaikaistamiseen alueella”, sovittiin tulliyhteistyötä EU:n itärajalla käsitelleissä korkean tason seminaareissa Budapestissä 14. ja 15. huhtikuuta 2011 ja Krakovassa 20.-21. lokakuuta 2011. Painopistealueet nimettiin neuvoston päätelmissä itäisen naapurialueen maiden kanssa tehtävän tulliyhteistyön edistymisestä (hyväksytty 5. joulukuuta 2011 Brysselissä pidetyssä neuvoston kokouksessa).

Neuvosto kehotti 28. tammikuuta 2014 antamissaan päätelmissä komissiota ja jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä itäisen naapurialueen maiden kanssa, jotta voidaan:

1. Kehittää turvallisia ja sujuvia kauppareittejä erityisesti

- määrittämällä edellytyksiä, kuten tietosuojaa koskevia vaatimuksia, ja käynnistämällä yksi tai useampi jäsenvaltioiden ja itäisen naapurialueen maiden välinen tullitietojen ennakoivaa vaihtamista koskeva pilottihanke, jonka tavoitteena on parantaa tarkastusten kohdentamista ja helpottaa kaupantekoa;
- tukemalla itäisen naapurialueen maita niiden kehittäessä valtuutettuja talouden toimijoita (AEO) koskevia järjestelmiä ja valmistellessa oikeudellisia edellytyksiä mahdolliselle keskinäiselle tunnustamiselle EU:n kanssa;
- kannustamalla ja auttamalla itäisen naapurialueen maita noudattamaan yhteistä passitusta koskevaan yleissopimukseen ja tavarakaupan muodollisuuksien yksinkertaistamista koskevaan yleissopimukseen liittymisen edellyttämiä tärkeimpiä vaiheita, joihin kuuluvat mm. hankeryhmän perustaminen, puutteiden analysointi, etenemissuunnitelman valmistelu, koulutuksen tarjoaminen tulliviranomaisille, tietojen antaminen liike-elämälle ja rahoitustukivälineiden tutkiminen;

- pyrkimällä varmistamaan vuoden 1975 TIR-yleissopimuksen asianmukainen ja avoin toiminta ja luomaan suotuisat olosuhteet passitustoimenpiteille EU:n itärajalla.
2. Edistää riskien hallintaa ja petosten torjuntaa erityisesti
 - vahvistamalla operatiivista yhteistyötä ja järjestämällä yhteisiä tulliopeeraatioita yhdessä itäisen naapurialueiden maiden kanssa mm. ROMOLUK-operaatiosta (2013) saatujen parhaiden käytäntöjen ja suositusten mukaisesti;
 - määrittämällä säännöt sen seuraamiseksi, että tupakkatuotteiden valmistusmäärät ovat oikeassa suhteessa lailliseen kysyntään.
 3. Edistää tullin nykyaikaistamista erityisesti
 - yksilöimällä tullilainsäädännön ja -menettelyjen erot varsinkin tärkeimmillä aloilla, joita ovat esim. tulli-ilmoitukset, passitus, tullausarvon määrittäminen, tavaroiden alkuperä, tavaroiden luokittelu, riskinhallinta sekä tulliviranomaisten antamat valtuutukset lähentymistoimien kehittämiseksi ja toteuttamiseksi EU:n tarkistettujen tullitoiminnan ohjeiden ja hyvien käytäntöjen avulla;
 - käyttämällä täysimääräisesti hyväksi EU:n nykyisten ja tulevien rahoitusvälineiden tarjoamia mahdollisuuksia laitteistojen, twinning-hankkeiden, tullivirkamiesten koulutuksen sekä kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihdon rahoituksessa.
 4. Jatkaa Venäjän tulliviranomaisten kanssa keskusteluja tietojenvaihtoa koskevan pilottihankkeen arvioinnista ja ennakkovaroitusjärjestelmästä, jonka avulla voidaan ilmoittaa ennakolta EU:n ja Venäjän välistä kauppavirtaa mahdollisesti häiritsevistä tilanteista ja ehdottaa käytännön ratkaisuja.
 5. Käydä Valko-Venäjän, Kazakstanin ja Venäjän välisen tulliliiton perustamisen seurauksena syntyneiden ylikansallisten instituutioiden kanssa epävirallista teknistä tulliasioita koskevaa vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on vaihtaa tietoja, ratkaista käytännön ongelmia tai mahdollistaa tullilainsäädäntöjen lähentyminen.
 6. Harkita strategisten puitteiden laatimista ja hyväksymistä sekä tulliyhteistyötä koskevien työryhmien perustamista Armenian, Azerbaidžanin, Valko-Venäjän ja Georgian kanssa ja jatkaa yhteistyötä Venäjän, Moldovan tasavallan ja Ukrainan kanssa strategisten puitteiden mukaisesti.
 7. Seurata edelleen tiiviisti edellä mainituilla aloilla saavutettua edistystä sekä EU:n ja itäisen naapurialueen maiden välistä vuoropuhelua, jota käydään tulliyhteistyötä EU:n itärajalla käsittelevissä korkean tason seminaareissa ja/tai muilla tullialan foorumeilla, jotta voidaan varmistaa toiminnan asianmukaisuus sekä koordinoita ja mukauttaa annettua apua.

Neuvosto kehotti komissiota arvioimaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa itäisen naapurialueen maiden kanssa tehtävän tulliyhteistyön painopistealueilla saavutettua edistystä ottaen huomioon mm. jäsenvaltioiden aloitteet ja parhaat käytännöt. Komissiota

kehoitettiin myös raportoimaan neuvostolle tästä edistyksestä, jotta neuvosto voi ehdottaa seurantatoimia vuoden 2015 loppuun mennessä.

3. EDISTYMISKATSAUS

Suhteet Georgiaan¹, Moldovaan² ja Ukrainaan³ kehittyivät uudelle tasolle vuonna 2014, kun pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovat assosiaatiosopimukset allekirjoitettiin. Sopimuksilla pyritään maiden asteittaiseen poliittiseen liittoutumiseen ja taloudelliseen yhdentymiseen EU:n kanssa uudistuksia ja sitoumuksia toteuttamalla. Alueen poliittinen kehitys, ts. Ukrainan konflikti ja EU:n ja Venäjän väliset jännitteet, sekä Euraasian talousunionin nousu ja laajentuminen ovat vaikuttaneet siihen, miten EU on sitoutunut lähentämään suhteita kyseisen alueen maihin.

3.1. TULLIYHTEISTYÖ GEORGIAN, MOLDOVAN TASAVALLAN JA UKRAINAN KANSSA

Yhteistyö **Georgian** ja **Moldovan tasavallan** kanssa alkoi kehittyä myönteiseen suuntaan sen jälkeen, kun pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovan assosiaatiosopimuksen väliaikainen soveltaminen alkoi syyskuun 1. päivänä 2014. **Ukrainan** osalta sopimuksen tämän osan väliaikaista soveltamista lykättiin vuoden 2015 loppuun.

Tulliyhteistyö Moldovan tasavallan, Ukrainan ja Georgian kanssa perustuu strategiaan puitteisiin, jotka hyväksyttiin Moldovan tasavallan kanssa lokakuussa 2011 ja Ukrainan kanssa toukokuussa 2012 ja allekirjoitettiin Georgian kanssa maaliskuussa 2015. Yhteisesti sovitun toiminnan käytännön toteutus ja tuki on organisoitu Tulli 2020 -ohjelman mukaisesti. Säännöllinen tulliasioita koskeva vuoropuhelu auttaa strategisen näkemyksen luomisessa.

Uusilla sopimuksilla on otettu käyttöön **tulliasioiden alakomiteat**, joilla on päätöksentekovaltuudet ja jotka seuraavat lainsäädännön ja menettelyjen lähentymistä pitkälle menevien ja laaja-alaisen vapaakauppasopimusten sitoumusten mukaisesti. Tavoitteena on sopimuspuolten välisen yhteistyön lisääminen ja sääntelyn lähentäminen. Georgian ja Moldovan tasavallan kanssa järjestettyjen ensimmäisten komiteatapamisten (maalis/toukokuu 2015) tulosten perusteella näyttää siltä, että kumpikin maa pystyy noudattamaan tulliin liittyviä sitoumuksiaan uudessa sopimuksessa sovitussa määrärajoissa.

¹ Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Georgian välinen assosiaatiosopimus (EUVL L 261, 30.8.2014).

² Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Moldovan tasavallan välinen assosiaatiosopimus (EUVL L 260, 30.8.2014).

³ Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välinen assosiaatiosopimus (EUVL L 161, 29.5.2014).

Tulliyhteistyöhön Ukrainan kanssa ovat vaikuttaneet maan poliittinen kehitys ja Ukrainan tullihallinnon organisaatiomuutokset. Kyseisenä aikana on toteutettu komission ja jäsenvaltioiden tukemia hankkeita, joissa on edistytty jonkin verran.

Sen lisäksi, että tullilainsäädäntöä on muutettava EU:n tullilainsäädäntöä vastaavaksi, EU kiinnittää huomiota myös seuraaviin asioihin:

- riskinhallintajärjestelmien kehittäminen, johon kuuluu mm. valtuutettuja talouden toimijoita koskeva ohjelma, sekä tullitietojen vaihdon edistäminen;
- avustaminen liittymisessä yhteistä passitusta koskevaan yleissopimukseen, joka mahdollistaa keskeyttömän passituksen EU:n ytimeen;
- avustaminen liittymisessä etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevaan alueelliseen yleissopimukseen, mikä edistää tavarakaupan alueellista taloudellista yhdentymistä.

EU:n lainsäädännön mukaisen **valtuutetun talouden toimijan** (AEO) käsitteen kehittäminen on yksi uusiin assosiaatiosopimuksiin sisältyvistä Georgian, Moldovan tasavallan ja Ukrainan sitoumuksista. Komissio ja jäsenvaltioiden asiantuntijat keskittyvät tällä hetkellä kunkin maan AEO-lainsäädäntöjen vertailevan analyysin laatimiseen. Kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihto tiivistyy, kun mahdollistetaan AEO-verkoston kokouksiin osallistuminen ja opintomatkojen tekeminen EU:n jäsenvaltioihin.

Lisäksi 1. heinäkuuta 2015 käynnistettiin pilottihanke, joka koskee EU:n valtuutettujen talouden toimijoiden tunnustamista yhdessä rajanylityspaikassa Moldovan ja Romanian rajalla ja jonka alkuvaihe kestää 6 kuukautta. Pilottihankkeen tarkoituksena on tarjota lisäetuja EU:n valtuutetuille talouden toimijoille Leusenin rajanylityspaikassa (lyhyempi käsittelyaika, paremmin kohdennettu riskinarviointi, vähemmän fyysisiä ja asiakirjatarkastuksia).

Riskinhallinnan parantamiseksi ja kaupankäynnin helpottamiseksi EU:n ja sen itäisen naapurialueen maiden välillä päätettiin Moldovan ja Ukrainan kanssa käynnistää pilottihanke, joka koskee passitustietojen lähettämistä näihin maihin. Hanke on tarkoitus toteuttaa vuonna 2016.

Itäisen naapurialueen maiden liittyminen **yhteiseen passitusmenettelyyn** olisi merkittävä askel kohti passitusjärjestelmien alueellista yhdentymistä. Se merkitsisi yksinkertaistuksia, rajatarkastusten nopeutumista ja riskinhallinnan vahvistumista Ukrainassa käynnistettiin tammikuussa 2015 lyhytaikainen passitushanke, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tarjota maan verovirastolle tukea ja neuvontaa yleissopimukseen liittymistä valmistellessa. Seuranta varten suositeltiin twinning-hanketta. Moldovan tasavallan osalta laaditaan parhaillaan twinning-hankkeeseen kuuluvaa selostetta, joka koskee yhdenmukaistamista tietokoneistetun passitusjärjestelmän (NCTS) kanssa.

Yhteistä passitusta koskevaan yleissopimukseen liittyviä seminaareja järjestettiin Varsovassa syyskuussa 2013, Kiovassa huhtikuussa 2015 ja Tbilisissä kesäkuussa 2015. Seminaareja täydensivät opintomatkat EU:n jäsenvaltioihin. Georgia, Moldovan tasavalta ja Ukraina ovat epävirallisina tarkkailijoina yhteistä passitusmenettelyä ja tavarakaupan muodollisuuksien yksinkertaistamista käsittelevässä EU–EFTA-työryhmässä, jossa ne antavat säännöllisesti edistymistä koskevia tietoja.

Etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevan alueellisen yleissopimuksen mukainen EU:n ja muiden Paneurooppa–Välimeri-jäsenten välinen valmistusmenetelmien kumulaatiovyöhyke edistää tavarakaupan alueellista taloudellista yhdentymistä. Moldovan tasavalta ratifioi yleissopimuksen 28. toukokuuta 2015 ja liittyi yleissopimukseen 1. syyskuuta 2015. Georgia pyysi liittymistä yleissopimukseen lokakuussa 2015. Ukraina on antanut komissiolle tietoja yleissopimukseen liittymistä koskevista sisäisistä keskusteluistaan. Alkuperäsäännöistä järjestettiin useita seminaareja vuosina 2014 ja 2015 näissä kolmessa maassa (Kiovassa 5. kesäkuuta 2014, Chisinaussa 3. marraskuuta 2014 ja Tbilisissä 17. maaliskuuta 2015).

Savukkeiden salakuljetuksen ja tupakkatuotteiden muun laittoman kaupan torjunta on edelleen korkealla EU:n tärkeysjärjestyksessä suhteessa itäisiin naapureihin. Komissio jatkaa aktiivisesti savukkeiden salakuljetuksen ja tupakkatuotteiden muun laittoman kaupan tehokkaampaa torjuntaa koskevaan tiedonantoon liittyvän toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Edellisestä yhteisestä tulliopeeraatiosta (ROMOLUK I), johon sekä Moldovan tasavalta että Ukraina osallistuivat, saamiensa hyvien kokemusten johdosta OLAF järjesti vuonna 2015 toisen, savukkeiden salakuljetusta koskevan yhteisen tulliopeeraation (**ROMOLUK II**).

EU:n apu Georgialle, Moldovalle ja Ukrainalle on merkittävä tuki pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovien assosiaatiosopimusten täytäntöönpanolle ja näiden itäisten kumppanien tullivalmiuksien parantamiselle. **EU:n rajavalvonnan avustusoperaatio Moldovan tasavallan ja Ukrainan rajalla** (EUBAM) on antanut tullilainsäädäntöä ja -käytänteitä koskevaa arvokasta apua mm. petosten vastaisessa toiminnassa.

3.2. TULLIYHTEISTYÖ VALKO-VENÄJÄN KANSSA

Tunnustuksena Valko-Venäjän vuoden 2014 jälkeisestä myönteisestä kehityksestä, joka on parantanut EU:n ja Valko-Venäjän suhteita, komissio päätti 15. helmikuuta 2016 lopettaa useimmat Valko-Venäjän vastaisista rajoittavista toimenpiteistä ja vauhdittaa sellaisten konkreettisten toimien täytäntöönpanoa, joilla syvennetään EU:n kriittistä lähentymispolitiikkaa Valko-Venäjän suhteen. COREPER (pysyvien edustajien komitea) hyväksyi tammikuussa 2015 luettelon näistä toimista, joihin sisältyy myös tullialan toimintaa.

Komissio on tässä yhteydessä ehdottanut, että asiantuntijayhteyksiä jatketaan.

Lisäksi EU on rahoittanut itäisen kumppanuuden ohjelmaan liittyviä hankkeita.

3.3. TULLIYHTEISTYÖ VENÄJÄN KANSSA

Yhteistyöhön ovat vaikuttaneet meneillään oleva poliittinen kriisi sekä tullialan ja kaupan esteet. Venäjä on asettanut kielteisesti vaikuttavia esteitä EU:n toimijoille seuraavasti:

– Venäjä on heinäkuusta 2013 lähtien rajoittanut TIR-yleissopimuksen maantieteellisen soveltamisalan koskemaan vain muutamia EU:n ja Venäjän välisiä rajaylityspaikkoja ja

vaatinut (kansallisia) lisävakuuksia Venäjän halki passitettavista tavaroista. Häiriöt jatkuvat edelleen;

– Venäjän rajaviranomaiset tekivät liettualaisille tieliikenteen harjoittajille häiriöitä aiheuttaneita lisätarkastuksia usean kuukauden ajan vuonna 2014;

– syyskuusta 2014 lähtien häiriöitä on ollut myös EU:n sekä Keski-Aasian ja Etelä-Kaukasuksen maiden välisessä Venäjän kautta tapahtuvassa passituksessa. Syynä on Venäjän asettama EU:n maatalouselintarvikkeiden tuontikielto, joka on vastalause Venäjän toimista Ukrainassa johtuville EU:n pakotteille.

Marraskuussa 2010 hyväksytyissä tulliyhteistyön strategisissa puitteissa luotiin yleiset suuntaviivat yhteistyölle. Niiden täytäntöönpano jäi kuitenkin vähäiseksi. Ennakkovaroitussuunnitelman suhteen ei toteutettu jatkotoimia eikä tietojenvaihtoa koskevan pilottihankkeen yhteistä arviointia saatu valmiiksi. Vuoden 2015 lopulla laadittiin kuitenkin strategisten puitteiden täytäntöönpanoa koskeva uusi etenemissuunnitelma, josta päästiin yhteisymmärrykseen vuoden 2016 alussa.

3.4. EU:N, VENÄJÄN JA UKRAINAN KOLMENVÄLISET NEUVOTTELUT

Neuvottelut, joiden aiheena oli Venäjän huoli EU:n ja Ukrainan välisen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen toteutumisesta, alkoivat EU:n ja Venäjän välillä epävirallisesti marraskuussa 2013 eli ennen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovan assosiaatiosopimuksen allekirjoitusta (27.6.2014). Ukraina otettiin mukaan neuvotteluihin kesäkuussa 2014.

”Normandy-four” -maiden johtajien 12. helmikuuta 2015 antamassa Ukrainan kriisiä laajemmin käsittelevässä Minskin julistuksessa viitataan pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovaa assosiaatiosopimusta koskeviin kolmenvälisiin neuvotteluihin ja mainitaan, että niiden tavoitteena on löytää käytännön ratkaisuja Venäjän esiin nostamiin, pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta koskeviin huoliin.

Tulliasioiden osalta Venäjä ei pystynyt osoittamaan, miten pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta koskevat määräykset voisivat lisätä petosriskiä Ukrainan ja Venäjän kahdenvälisessä kaupassa, eikä sitä, miksi mahdollisia petoksia ei voitaisi käsitellä nykyisten kahdenvälisten sopimusten mukaisesti ja (Ukrainan ja Venäjän välisen, EU:n ja Venäjän välisen sekä EU:n ja Ukrainan välisen) tulliyhteistyön puitteissa.

Venäjä keskeytti Itsenäisten valtioiden yhteisön (IVY) kauppaetuedet Ukrainan osalta 1. tammikuuta 2016. Lisäksi Venäjä kielsi maataloustuotteiden tuonnin Ukrainasta ja määräsi lisäsanktioita, kuten rajoituksia Ukrainasta Venäjän kautta Kazakstaniin tapahtuvalle passitukselle. Ukraina asetti vastavuoroisesti tuonti- ja kauttakulurajoituksia Venäjän tavaroille.

3.5. EURAASIAN TALOUSUNIONI

Valko-Venäjä, Kazakstan ja Venäjä allekirjoittivat Euraasian talousunionin perustamissopimuksen 29. toukokuuta 2014. Sopimus tuli voimaan 1. tammikuuta 2015. Armenia liittyi sopimukseen 2. tammikuuta 2015 ja Kirgisia 12. elokuuta 2015. Euraasian talousunioni perustuu Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin vuonna 2010 muodostamaan tulliliittoon.

Euroopan komission yksiköiden ja Euraasian talouskomission välillä on ollut joitakin teknisen alan yhteydenottoja.

3.6. TULLIYHTEISTYÖ ARMENIAN JA AZERBAIDŽANIN KANSSA

Armenia allekirjoitti lokakuussa 2014 sopimuksen, jolla se liittyi Euraasian talousunioniin. Sopimus tuli voimaan 2. tammikuuta 2015. Armenian päätettyä vuonna 2013 jättää parafoimatta neuvoteltu pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luova assosiaatiosopimus, mutta siitä huolimatta Armenia ja EU jatkavat poliittista ja kauppaa koskevaa vuoropuheluaan aloilla, joilla se on mahdollista Armenian uudet velvoitteet huomioon ottaen. Joulukuussa 2015 aloitettiin neuvottelut EU:n ja Armenian välisestä uudesta oikeudellisesti sitovasta ja kokonaisvaltaisesta sopimuksesta, jolla parannetaan nykyään kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen perustuvia kahdenvälisiä suhteita.

EU:n ja **Azerbaidžanin** tulliyhteistyö on ollut melko vähäistä, sillä Azerbaidžan päätti keskeyttää assosiaatiosopimusneuvottelut. Azerbaidžan vakuutti Riiassa toukokuussa 2015 pidetyssä itäisen kumppanuuden huippukokouksessa olevansa kiinnostunut uudesta EU:n ja Azerbaidžanin välisestä sopimuksesta. EU oli tyytyväinen tähän aloitteeseen, joka on tarkistetun Euroopan naapuruuspolitiikan mukainen. EU aikoo omaksua itäisen kumppanuuden maiden suhteen uuden eriytetyn lähestymistavan, jossa otetaan huomioon niiden erityiset tarpeet ja painopisteet. Keskustelut tulevan sopimuksen soveltamisalasta aloitettiin joulukuussa 2015, ja valtuudet neuvottelujen aloittamiseksi on tarkoitus saada jo vuonna 2016. Tähän kuuluisi myös tulliyhteistyö.

3.7. ITÄISEEN KUMPPANUUTEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

Itäinen kumppanuus on EU:n sekä Armenian, Azerbaidžanin, Valko-Venäjän, Georgian, Moldovan tasavallan ja Ukrainan yhteinen yritys tukea kestäviä uudistusprosesseja näissä maissa.

Itäisen kumppanuuden foorumilla 2, jonka aiheena on taloudellinen yhdentyminen ja lähentyminen EU:n politiikkoihin, aloitettiin tullin johdon koulutus, joka koskee kaupan helpottamista. Tapahtumia oli kaksi, ja ne järjestettiin syyskuussa 2014 Varsovassa ja syyskuussa 2015 Krakovassa. Koulutettavana oli 48 osanottajaa kuudesta itäisen kumppanuuden maasta ja aiheina olivat alkuperän toteaminen, luokittelu, arvonmääritys, teollis- ja tekijänoikeuksien suojaaminen, jälkitarkastukset, etiikka ja korruptionvastaiset toimet. Osallistujille oli tarjolla 160 tuntia luentoja, esitelmiä, harjoituksia ja tapaustutkimuksia. Ala vaatii jäsenvaltioiden jatkuvaa tukea.

Itäisen kumppanuuden yhdennettyä rajaturvallisuutta käsittelevä asiantuntijapaneeli pyrkii helpottamaan yhdennettyä rajaturvallisuutta koskevien hyvien käytäntöjen vaihtoa ja vahvistamaan yhteistyötä tulliviranomaisten ja rajavartioiden välillä kumppanuusmaissa. Yhdennettyä rajaturvallisuutta koskeva itäisen kumppanuuden lippulaiva-aloite on mahdollistanut sen, että itäisen kumppanuuden maat voivat tehdä hanke-ehdotuksia, joiden tarkoitus on uudistaa tullialaa ja helpottaa kaupankäyntiä. Tämän aloitteen puitteissa kehitellyillä hankkeilla autetaan itäisen kumppanuuden maita yhdennettyä rajaturvallisuutta koskevien strategioiden täytäntöönpanossa, tietojen eheyden varmentamisessa, kaupankäynnin helpottamisessa, riskien hallinnassa,

huumeiden ja salakuljetettujen savukkeiden/tupakkatuotteiden etsimisessä, teollis- ja tekijänoikeuksia suojaamisessa ja korruption torjumisessa⁴.

Itäisen kumppanuuden maiden, erityisesti Georgian, Moldovan tasavallan ja Ukrainan, tulliviranomaisten operatiivisten ja hallinnollisten valmiuksien parantamisessa olisi käytettävä hyväksi tullitoiminnan ohjeisiin tehtyä uutta lisäystä, joka julkaistiin hiljattain ja jonka Euroopan komissio on laatinut jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden asiantuntijoiden avustamana. Ohjeita on tarkoitus käyttää viitearvoina, joihin itäisen kumppanuuden maat voivat verrata eri liiketoiminta-alueilla esiintyviä puutteita ja tehdä tarvittavat parannukset. Ohjeiden sisältö esiteltiin itäisen kumppanuuden yhdennettyä rajaturvallisuutta koskevassa paneelissa Riiassa kesäkuussa 2015. Tulevaisuudessa voidaan järjestää seurantatoimia, esimerkiksi työpajoja.

4. PÄÄTELMÄT

Neuvoston päätelmiä itäisen naapurialueen maiden kanssa tehtävän tulliyhteistyön edistymisestä (Bryssel, 21.11.2013, SWD (2013) 487 final) koskevan komission edellisen edistymiskertomuksen jälkeen on saavutettu huomattavaa edistymistä.

Tulliyhteistyö itäisen kumppanuuden maiden, erityisesti Ukrainan, Moldovan tasavallan ja Georgian, kanssa on tiivistynyt. Komissio keskittyi pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen luovien assosiaatiosopimusten ja tulliyhteistyön strategisten puitteiden täytäntöönpanoon tukemalla tulliuudistuksia. Edistymistä tapahtui AEO-ohjelmien täytäntöönpanossa sekä liittymisessä yhteiseen passitusmenettelyyn ja etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevaan alueelliseen yleissopimukseen. Kyseiset maat osallistuvat Tulli 2020 -ohjelmaan, teknisen avun ohjelman (TAIEX) toimintaan ja twinning-hankkeisiin, joiden avulla ne tutustuivat EU:n tullitoimintaan ja näin ollen myös siihen, miten toteutetaan hyviä käytäntöjä. Jäsenvaltiot tukivat tällaista valmiuksien kehittämistä.

Tulliyhteistyö Venäjän kanssa oli tänä aikana vähäistä. Siihen olivat syynä poliittinen kehitys ja kaupan tilanne. Komissio on kehottanut Venäjää panemaan TIR-yleissopimuksen täysipainoisesti täytäntöön ja pidättymään perusteettomista tullitarkastuksista. Vuoropuhelu on tärkeää, jotta kauppavirtojen häiriöt voidaan estää.

Tullialan yhteistyö Valko-Venäjän ja Euraasian talousunionin kanssa oli vähäistä.

⁴ Tässä yhteydessä on syytä mainita Frontexin johtama itäisen kumppanuuden yhdennettyä rajaturvallisuutta koskeva valmiuksien parantamishanke, jolla helpotetaan henkilöiden ja tavaroiden liikkumista rajojen yli kuudessa itäisen kumppanuuden maassa.